

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

-

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Kotoutumisen nykytilaa arvioitaessa olisi tärkeää nostaa esiin yhteiskunnan ja työmarkkinoiden vastaanottavuus. Mm. työmarkkinoiden tilanteesta löytyy tuoretta tutkimustietoa, joka kertoo sekä rakenteellisesta että avoimesta syrjinnästä työmarkkinoilla. Näiden rakenteiden näkyväksi tekeminen ja muuttaminen tulee tulevaisuudessa sisällyttää näkyvämmiin osaksi kokonaisvaltaista kotoutumispolitiikkaa.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

7.1.

Kotoutumisen edistämisen valtavirtaistaminen on kehittämistyön pääperiaatteena erittäin kannatettava. Tämä edellyttää, että ns. normaalipalveluiden (kaikille tarkoitetut palvelut) ja erityispalveluiden suhdetta mietitään tietoisesti yhteiskunnan eri osa-alueilla, ja lisätään kaikilla sektoreilla osaamista ja ymmärrystä maahanmuutto- ja moninaisuuskysymyksistä.

Aluetasolla aluehallintoviraston roolia tulee vahvistaa sen omilla vastuualueilla, ja samalla sen ja ELY-keskuksen yhteistyön lisääminen on tärkeää. Myös muiden alueellisten toimijoiden rooli on tärkeä yhteensovittaa ELYn ja AVIn kanssa, jotta ei tehdä päällekkäistä työtä, ja toisaalta pystytään kattavasti tukemaan valtavirtaistamista myös aluetason viranomaistyössä.

Kuntien kotouttamisohjelmajärjestelmien tarkistaminen ja terävöittäminen on aiheellista. Olisi myös tärkeää tehdä valtakunnallisesti kattava kartoitus erilaisten kuntien kotouttamisohjelmajärjestelmistä sekä ohjelmien sisällöstä ja vaikuttavuudesta. Kotouttamisohjelmat tulisi linkittää myös mm. Talent Boost -ohjelman ja monimuotoisuusohjelman lähtökohtiin ja tavoitteisiin.

Kielikoulutuksen ja muun alkuvaiheen koulutuksen tarpeiden ennakointi on haasteellista, mutta mikäli siihen löytyisi toimivia työkaluja, helpottuisi koulutusten suunnittelu ja koordinointi merkittävästi. Laajalla koulutuskentällä koordinointi on tärkeää, mutta vaatii resursointia, samoin kuin toimivaa yhteistyötä useiden eri tahojen kesken (hankkijat, rahoittajat, koulutuksen järjestäjät, kehittäjät etc.). Sekä ennakkoinnin että koordinoinnin tueksi tulisi kehittää tietojärjestelmiä sekä niiden käytettävyyttä, jotta moninaiset tiedon tarpeet pysyttäisiin huomioimaan ja tietoa analysoimaan paremmin.

7.2.

Erittäin tärkeää on yritysten vastaanottavuuden kehittäminen maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden palkkaamiseksi.

TE-palveluiden yrityspalvelut tekevät vuosittain yli 20 000 yrityskäyntiä: tämän kontaktipinnan hyödyntäminen on oleellista yritysten asenteiden muuttamiseksi ja maahanmuuttajataustaisten osaamisen täysimittaiseksi hyödyntämiseksi. Kuitenkaan tällä hetkellä palveluvalikoimassa ei ole palveluita, joilla yritystä voitaisiin tukea rekrytointivalmiuksien kasvattamisessa. Tarvitaan erityisiä valmennuksia, joiden avulla yritykset pääsevät kehittämään sisäistä kykyään vastaanottaa maahanmuuttajataustaisia osaajia ja kasvattamaan yritysten keinovalikoimaa myös pitääkseen palkkaamansa osaajat. Nykyiset TPS- ja kansainvälinen työyhteisö -koulutukset eivät tältä osin ole vielä riittäviä työkaluja tähän.

Edellä kuvattujen TE-palveluiden avulla kotoutumiseen liittyvät palvelupolut saataisiin kytkettyä myös seuraaviin strategiaan tavoitteisiin:

- Hallitusohjelman tavoitteet (maahanmuuttajat, työperäinen maahanmuutto, osatyökykyiset, yritysten rekrytointi- ja monimuotoisuusosaaminen)
- Talent Boost -ohjelman ja kansainvälisen rekrytointimallin tavoitteet tukea pk-sektorin yritysten valmiuksia kv-osaajien rekrytointiin
- Valmisteilla olevan monimuotoisuusohjelman tavoitteet kehittää yritysten sisäistä kansainvälistymishalukkuutta ja -valmiutta sekä rekrytointiosaamista
- TE-palvelustrategian tavoitteet tukea yritysten kasvua ja kansainvälistymistä osaavan henkilöstön rekrytoinnin avulla sekä vahvistaa yritysten kv rekrytointiosaamista ja pk-yritysten työnantaja-kuvaa

- Tavoite vahvistaa TE-toimiston roolia Team Finland -verkostossa potentiaalisten kasvu- ja kansainvälistyvien yritysten haravoinnissa sekä näiden kasvua ja kansainvälistymistä tukevien valmiuksien kehittämisessä

- Tavoite vahvistaa TE-toimiston roolia alueellisena Talent Hub -toimijana edesauttamalla kohtaantoa kv-osaajien ja yritysten välillä

Pirkanmaalla kokeillaan nykyisen kotoutumiskoulutuksen sisällä parhaillaan nopeamman työllistymisen mallia, "Työssä kotouttavaa koulutusta". Malli kehitettiin KIITO ESR-hankkeessa vuosina 2017-2019. Malli on lähellä KOTO-SIB -mallin rakennetta (ilman yksityistä rahoitusta), samoin kuin Ruotsin Snabbspåret-ohjelmaa. Kokeilu osoittaa, että nykyisen kotoutumiskoulutuksen reunaehdot ja hankintamalli mahdollistavat hyvinkin joustavat koulutusmallit. Sen sijaan sekä nykyinen etuusjärjestelmä että Laki julkisista työvoimapalveluista vaatisivat uudistamista siihen suuntaan, että asiakkaiden ohjaaminen eri poluille ja palveluihin olisi entistä ketterämpää. Tärkeää olisi, että asiakas ohjautuisi koulutuksiin ja palveluihin tarpeiden mukaan eikä sosiaaliturvajärjestelmän tai hallinnollisten seikkojen ohjaamana. Tämä on niin keskeinen asia kotoutumisen edistämiseksi, että se olisi tärkeä nostaa selonteossa "keskeisten toimenpiteiden" joukkoon.

Nopeampaa työllistymistä tavoittelevien mallien (esim. Työssä kotouttava koulutus, KOTO SIB, Snabbspåret) toteutuksessa on tärkeää huomioida, että työllistyminen on kestävä ja työpaikat sellaisia, jotka oikeasti vievät asiakkaan urapolkua eteenpäin. Tässä ei kaikilta osin onnistuttu Pirkanmaan osalta KOTO SIB -kokeilussa.

Kotona lapsiaan hoitavien vanhempien polkua kohti työmarkkinoita pitäisi sujuvoittaa siten, ettei hyppy "työmarkkinoiden ulkopuolelta" "työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piiriin" olisi niin iso. Siirtymä tulisi mahdollistaa esim. osa-aikaopiskelun (kotoutumiskoulutus) tai muun kotoutumista edistävän osa-aikaisen toiminnan kautta siten, että toimeentulo olisi turvattu. Myös tämän tavoitteen osalta työttömyys-/sosiaaliturvamuutokset ovat välttämättömiä.

7.3. ja 7.4.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa maahan muuttaneiden palveluiden valtavirtaistaminen on erityisen tärkeää. Selonteossa todettu maahanmuuttajataustaisten perheiden aliedustus ennaltaehkäisevissä palveluissa kertoo paitsi tiedon puutteesta myös siitä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilökunta ei osaa, uskalla tai ehdi tarjota ennaltaehkäiseviä palveluita maahan muuttaneille. Asiasta on tärkeää saada lisää tietoa, jotta siihen voidaan aktiivisesti tarttua. Ns. positiivinen erityiskohtelu on ennaltaehkäisevien palvelujen tarjoamisessa erityisen tärkeää. Myös sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden osaamisen kehittäminen ja asenteisiin vaikuttaminen on tärkeää.

Kuten selonteossa todetaan, ilman huoltajaa maahan saapuneet nuoret ovat sosiaalihuoltolain mukaisesti pääsääntöisesti erityistä tukea tarvitsevia asiakkaita. Tästä näkökulmasta on erikoista, että tämän ryhmän palveluiden hankinnasta ja valvonnasta vastaavat pääsääntöisesti ELY-keskukset. Näiden nuorten palveluiden järjestäminen tulisi jatkossa siirtää tulevien hyvinvointialueiden ja/tai aluehallintovirastojen vastuulle. Perhehoidon kehittäminen muiden asumisvaihtoehtojen rinnalle olisi tärkeää, ja myös sen osalta vastuu aluehallintovirastoon/hyvinvointialueille.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin ohjaus kannattaa tulevaisuudessa rajata selonteossa mainittuihin ryhmiin. Samoin kuntiin ohjaamisen tarkoitusta tulee selkeyttää tarkentamalla kuntien vastuita näiden henkilöiden osalta. Tämän kuntiin ohjaamisprosessin viranomaisvastuut vastaanottokeskusten ja ELY-keskusten kesken ovat suhteellisen selkeät jo nyt. Sen sijaan muiden kuin erityistä tukea tarvitsevien kohderyhmään kuuluvien oleskeluluvan saaneiden henkilöiden ohjaus tulee selkeästi määritellä vastaanottokeskusten vastuuksi, sillä siellä on tuntemus asiakkaista ja jo nykyisellään toimiva maahanmuuttoviraston antama ohjeistus.

Paikallinen yhteistyö vastaanottokeskusten, TE-palveluiden, kunnan (koulutus- ja työllisyys- ja yrityspalvelut) sekä muiden lähialueen toimijoiden kesken on tärkeää niin esikotouttavassa kuin myös oleskeluluvan saamista seuraavassa vaiheessa. Hyvänä yhteistyöfoorumina toimivat jo nykyään joillain alueella toimivat seudulliset yhteistyöryhmät. Myös ELY-keskusten osallistuminen tähän seudulliseen yhteistyöhön on tärkeää, sillä näin saadaan koko alueen työmarkkinatilanne, koulutusmahdollisuudet ja työvoimatarpeet näkyviksi. Työllisyys- ja koulutusnäkökulmasta asiaa tulisi tarkastella myös valtakunnallisesti, jotta turvapaikanhakijoina maahan tulleiden henkilöiden osaaminen, koulutustausta ja motivaatio pystytään ottamaan Suomessa hyötykäyttöön.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Monikieliset ohjaus- ja neuvontapalvelut tulee jatkossakin olla helposti ja kattavasti (asuinpaikasta riippumatta) kaikkien vieraskielisten saatavilla. Osa palveluista tulee toteuttaa paikallisesti ja/tai alueellisesti, mutta osa (etäpalvelut) voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaasti myös valtakunnallisesti.

Ohjaus- ja neuvontapalveluita ei tule kytkeä liian tiiviisti tietyn sektorin (esim. työllisyys- tai sote-palvelut) palveluihin, jotta avoimuus ja matalan kynnyksen periaate säilyvät.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Yleisenä huomiona lukuun 10 liittyen pitää todeta, että kotoutumisohjelma ja erilaiset koulutukseen liittyvät kysymykset olisi ollut selkeämpi esitellä eri luvuissa. Erilaiset koulutuspalvelut ovat käytännössä tärkein elementti monen kotoutujan polulla, joten niiden vahvempi esiin nostaminen olisi ollut tärkeää.

10.1 ja 10.2

Luvussa 10 esiin nousevat käsitteet kotoutumisohjelma, kotoutumissuunnitelma, alkukartoitus ja johdantojakso tulee selkeyttää paremmin, samoin niiden yhteys aiemmin selonteossa esiin nostettuun kunnan kotouttamisohjelmaan. Onko ylipäättään tarkoituksenmukaista pitää mukana nämä kaikki käsitteet/toimenpiteet vai voitaisiinko kotoutumisen edistämisen elementtejä selkeyttää? Mikäli kaikki nämä toimenpiteet säilytetään, tulee tarkoin miettiä näiden suhde toisiinsa sekä niihin liittyvät viranomaisvastuut. Myös asiakasnäkökulma tulisi ottaa vahvemmin huomioon.

Perheiden kotoutumissuunnitelmasta on puhuttu jo muutamia vuosia, ja sen toivoisi olevan mukana toimenpidevalikossa vaihtoehtona yksilöllisille suunnitelmille. Myös perheiden kotoutumissuunnitelman osalta viranomaisvastuut ja prosessin eteneminen pitäisi määritellä. Kaiken kaikkiaan uuden mallin luomisessa olisi tärkeintä keskittyä niihin ryhmiin, jotka nykyisin puitteissa eivät saa riittäviä tai tarkoituksenmukaisia palveluita (esim. kotivanhemmat ja muut työvoiman ulkopuolella olevat). Selonteosta ei valitettavasti selviä, mikä on se uusi menetelmä, jolla nämä ryhmät tavoitettiin jatkossa paremmin, tai millaisia uusia velvotteita viranomaisille tulisi näiden ryhmien osalta.

10.3

Johdantojakso vaikuttaa sinänsä hyvältä idealta, mutta sen kuvaus selonteossa tuntuu jääneen keskeneräiseksi ja vaikuttaa osin sekavalta. Johdantojakson painotus pitäisi pitää monikielisessä yhteiskuntaorientaatioissa. Lisäksi johdantojakson aikana pitäisi antaa tietoa ohjaus- ja neuvontapalveluista ja kotoutumiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä antaa alustavaa ohjausta asiakkaalle palvelutarpeen mukana. Johdantojaksojen toteutukseen pitäisi ottaa mukaan maahanmuuttajajärjestöt ja/tai kokemusasiantuntijat/mentorit. Kaikkia selonteossa mainittuja elementtejä ei kannata mahduttaa johdantojaksoon, vaan tarjota tarpeen mukaan jatkopalveluna. On tärkeää huomata, että jotkut näistä elementeistä ovat jo nyt osa normaalia kotoutujille tarjottavaa palveluvalikkoa, ja ne toimivat hyvin.

Johdantojakson kuvaus herättää monia kysymyksiä: Kuka jaksosta vastaa, mitkä ovat eri toimijoiden roolit, toteutetaanko jakso viranomaisten ja järjestöjen yhteistyönä, miten jaksolle ohjaututaan tai miten palvelu löydetään, miten jakso rahoitetaan, miten laaja jakso on, miten ja mihin sieltä ohjaututaan eteenpäin, onko jakso velvoittava, mikä on jaksolle osallistuvan henkilön työmarkkina-asema etc. Mikäli on tarkoitus, että ns. asiakasprosessit alkavat jo johdantojakson aikana (jaksolle

osallistuva asiakas yksilöidään), tulee asiakasprosessien hallintaan ja tiedon kerääntymiseen (asiakastietojärjestelmä) kiinnittää erityistä huomiota ts. tieto, mitä jakson aikana asiakkaasta kerätään/syntyy, tulee olla hyödynnettävissä asiakkaan jatkopolulla.

Kotoutumiskoulutusten laadun kehittäminen ja yhdenmukaistaminen on tärkeää, mutta tärkeää on myös säilyttää koulutusten monimuotoisuus ja joustavuus. Kaikki reunaehdot tulee tarkastella erikseen siitä näkökulmasta, jättävätkö ne alueille ja koulutusten toteuttajille riittävän joustavuuden toteutustapojen ja -sisältöjen suhteen.

Kritiikki nykyistä ELY-keskusten toteuttamaa työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten hankintajärjestelmää kohtaan sisältää usein syytöksen liiallisesta hinnan painoarvosta. Todellisuudessa hankinta ei koskaan perustu pelkästään hintaan, vaan päinvastoin laadun merkitys on koko ajan kasvanut. Asiantunteva ja laatua painottava hankintamenettely vaatii osaamista ja resursseja, mutta kun ne taataan, pystytään nykyisen kaltaisella hankintajärjestelmällä jatkossakin tuottamaan laadukasta, joustavaa, monipuolista, kustannustehokasta ja ajassa kiinni olevaa kotoutumiskoulutusta.

Niin ikään nykyistä järjestelmää kritisoidaan usein lyhytjänteisyydestä ja jatkuvasta kilpailutuksesta, mikä sekin on harhaanjohtava väite. 3-4 vuoden pituiset hankintajaksot ovat tässä ajassa suhteellisen pitkiä ja kestävät hyvin vertailun muun tyyppisen koulutuksen rahoituksen ja järjestämisen aikajänteeseen. Nykyisellä työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten hankintamallilla potentiaalisten palveluntuottajien kenttä on laaja ja osaamista on paljon. Tämä kilpailullinen hankintamenetelmä myös kehittää kotoutumispalveluita tarjoavien organisaatioiden toimintaa, palvelutarjontaa, innovaatiokyvykkyyttä sekä palvelumarkkinoita kokonaisuutena.

Tulosperusteisten hankintojen elementtien mukaan tuominen on mahdollista, mutta vaatii vielä esim. sellaisten tietojärjestelmien kehittämistä, jotka tukevat tulosten seurantaan. Sen sijaan dynaamisen hankintamenettelyn kytkeminen kotoutumiskoulutukseen ei ole ongelmatonta toisaalta kotoutumispalveluihin liittyvien yhteiskuntavelvoitteiden ja toisaalta koulutuksen edellyttämän pitkäjänteisyyden takia. Valtakunnalliset mallit asiakaskokemuksen mittaamiseen, samoin kuin vaikkapa kielitaidon arviointiin, ovat kannatettavia. Opetussuunnitelmatyö pitää kytkeä aiempaa kiinteämmin erilaisten kotoutumiskoulutusten mallien kehittämiseen, ts. sisällön ja hankinnan jatkuva vuoropuhelu on tärkeää.

Kotoutumiskoulutuksella pitää olla jatkossa entistä kiinteämpi yhteys esim. Talent boostiin, SIMHE-toimintaan ja kv osaamispotentiaalin hyödyntämiseen, jotta asiakkaiden yksilölliset kotoutumispolut voivat sujuvasti pitää sisällään kaikkia tarpeellisia elementtejä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle kuuluvassa lukutaitokoulutuksessa ja sen rahoituksessa on useita ongelmia. Rahoituksen perusteena käytetään kaksi vuotta aiemmin toteutuneen

koulutukseen määriä, mikä ei kerro todellista koulutuksen määrällistä tarvetta. Rahoituksen pitäisikin tukea paremmin ennakoitavuutta. Kalenterivuosiin perustuva rahoitusmalli hankaloittaa myös koulutusten pitkäjänteistä suunnittelua ja kehittämistä. Ennen rahoituksen siirtoa TEM:istä OKM:n hallinnonalalle, työvoimapolitiittisen luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen kesto oli n. 1v/asiakas. Kohderyhmään kuuluva henkilö sai rauhassa opiskella luku- ja muita perustaitoja, mikä tarjosi hyvät lähtökohdat varsinaiseen kotoutumiskoulutukseen ja siitä eteenpäin. Uudistuksen jälkeen lukutaitokoulutuksen kestot ovat olleet merkittävästi lyhyempiä (usein n. 3-4kk) rahoituksen niukkuudesta ja sirpaleisuudesta johtuen. Tämä on aiheuttanut sen, että asiakkaiden polut rakentuvat lyhyistä irrallisista pätkistä eri koulutuksissa, ja koulutusten väliin syntyy turhia odotusaikoja. Se on tuonut haasteita myös työvoimapolitiittisiin kotoutumiskoulutuksiin, joihin on usein ohjaututt paljon heikommilla perustaidoilla kuin aiemmin. Tärkeintä olisikin hyväksyä, että lukutaitokoulutusta tarvitsevat asiakkaat tarvitsevat riittävän pitkän ja turvallisen koulutuspolun, jotta ammattikoulutukseen/työelämään eteneminen olisi realistista. Koulutusmalli pitäisi rakentaa asiakastarpeiden eikä rahoitusmallin perusteella.

Lukutaitokoulutusten koordinointi ja yhteensovittaminen muun kotoutumiskoulutuksen kanssa vaatii myös alueellista koordinoitua, samoin kuin alueellista joustavuutta, nopeaa reagointia, tarpeiden tunnistamista sekä aktiivista alueellista kehittämistä ja vuoropuhelua. Vahvasti kansalliselta tasolta ohjattu rahoitusjärjestelmä ei tätä tue.

Tällä hetkellä aikuisten perusopetuksen tavoitteena on tarjota aikuiselle mahdollisuus suorittaa suomalaisen perusopetuksen päättötodistus, joka on rinnastettavissa oppivelvollisuusikäisten opetukseen ja päättötodistukseen. Päättötodistus mm. takaa sen suorittaneelle kansalaisuushakemuksessa edellytetyn kielitaidon. Tästä syystä perusopetuksen sisällöt ja arviointi tulee olla valtakunnallisesti yhdenmukaista, koulutuksen järjestäjästä riippumatta. Perusopetuksen lukutaitovaihe ja alkuvaihe tulee rakentaa entistä selkeämmin omiksi kokonaisuuksikseen, joista asiakas voi aidosti ohjautua myös muille poluille kuin perusopetuksen päättövaiheeseen. Näin päättövaiheen ja päättötodistuksen tarkoitus ja sisältö säilyy riittävän vahvana ja vaativana tarjoten suoran jatkopolun erityisesti lukio- ja korkea-asteen opintoihin. Yksittäisenä koulutuspolun "ongelmana" näkyy tällä hetkellä mm. se, että perusopetuksen päättötodistuksen jälkeen saatetaan ohjautua ammatilliseen koulutukseen valmistavaan koulutukseen, vaikka sen ei pitäisi tuossa vaiheessa enää olla tarpeen ainakaan kielitaidon näkökulmasta.

10.4 ja 10.5

Kotoutumisohjelman keston pitää jatkossa olla aidosti yksilöllinen ja joustava. Oikeutta palveluihin ei voi sijoittaa vain kotoutumisaikaan, vaan palveluita pitää kehittää asiakkaiden tarpeista lähtien. Myös kotoutumisajan ylittäneille pitää siis pystyä tarjoamaan esim. ohjaus-, neuvonta- ja koulutuspalveluita. Kotoutumisaikaan sidottu työttömyys-/sosiaaliturvajärjestelmä on niin ikään ongelmallinen, mistä syystä erityisesti kotoutumisajan päättymiseen sidottua etuusjärjestelmää on erittäin tärkeä uudistaa.

Kotoutumisohjelman järjestämisvastuun ja monialaisen yhteistyön osalta pitää huomioida alueellisen yhteistyön merkitys. Eryityisesti erilaisten palveluiden (esim. johdantojaksot, koulutukset, ohjaus- ja neuvontapalvelut) järjestämistä ei voi jättää pelkästään yksittäisen kunnan vastuulle. Jotta alueiden ja sitä kautta koko maan kattava tilannekuva kotoutumisesta olisi olemassa ja sitä kautta palveluiden tarpeen ja yhdenvertaisen saatavuuden seuraaminen ja kotouttamisen kehittäminen olisi mahdollista, alueellisen viranomaisen rooli kotoutumislain toimeenpanijana korostuu. Tätä tehtävää hoitavat ELY-keskukset.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Työn tai opiskelun perusteella maahan muuttavien henkilöiden asettautumiseen ja kotoutumiseen tulee panostaa, mutta ei erillisenä toimintana vaan kiinteässä yhteydessä laajempaan kotoutumisen edistämiseen. Esimerkiksi tässä selonteossa aiemmin esitettyjen toimenpiteiden suhde (esim. orientaatiojaksot, kotoutumisohjelma, kotoutumiskoulutus) työ- ja opiskeluperusteisiin muuttajiin tulee selkeyttää. Kotoutumisajan tuomat haasteet nimenomaan tämän ryhmän kohdalla pitää tunnustaa, sillä kotoutumisaikaan perustuvat palvelut eivät tälle kohderyhmälle sovi. Palvelut on kytkettävä voimakkaasti työelämälähtöisiin ja yritysten tarpeiden mukaisiin palveluihin.

Kotoutumiskoulutuksen yhtymäpinnat esimerkiksi korkeakoulujen toimenpiteisiin (ml. SIMHE) tulee selkeyttää. Korkeakouluilla on merkittävä rooli myös alueellisen ennakkoinnin näkökulmasta, siellä heillä on tieto alueella jo olevasta - ja pian työmarkkinoille valmistuvasta - kansainvälisestä osaamispotentiaalista. Tämän osaamispotentiaalin hyödyntämistä työmarkkinoilla pitää tehostaa korkeakoulujen vahvalla linkittämällä alueen työmarkkina-asiantuntemukseen, sekä innovaatio- ja start-up -verkostoihin.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Kumppanuusohjelma on hyvä strateginen kehys kumppanuustyölle. Sen jalkauttaminen alue- ja paikallistasolle on tärkeää, samoin kuin sen muuntaminen konkreettiseksi yhteistyöksi ja toimenpiteiksi. Tärkeää on myös tunnustaa järjestöjen osaaminen kotoutumistyön kentällä, ja jakaa vastuuta entistä rohkeammin ja selkeämmin viranomaisten ja järjestöjen kesken. Tämä edellyttää myös resurssien uudelleen jakoa.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Oikeusministeriön alaisessa Etnisten suhteiden neuvottelukunnissa on jo pitkään tehty työtä hyvien väestösuhteiden edistämiseksi, mutta valitettavasti se on jäänyt sekä rahoitukseltaan että näkyvyydeltään marginaaliseksi. Kotoutumisen selonteon yhteydessä tätä toimintaa tulee tarkastella osana hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden edistämistä. Tässäkin työssä tavoitteiden ja resurssien yhteensovittaminen on välttämätöntä joka tasolla: niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisellakin. Päällekkäisyydet niin strategisella tasolla, ns. ohjelmatyössä kuin myös käytännön tasolla tulee poistaa.

Osallisuuden edistäminen pitää nähdä osana kotoutumisen selonteossa esiin nostettua laajempaa valtavirtaistamisen tematiikkaan, sillä osallisuuden teemat koskettavat kaikkia väestöryhmiä ja

kaikkia yhteiskunnan osa-alueita. Maahan muuttaneiden / vieraskielisten osallisuus pitää pystyä huomioimaan aina, kun kuntalaisten/kansalaisten/asiakkaiden osallisuutta halutaan edistää.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

-

Huttunen Marja
Pirkanmaan ELY - Lausunnonantajat: Pirkanmaan ELY-keskus ja Pirkanmaan
TE-toimisto